

Metams 5 r., pusmečiui 2 r.
60 k., 3 mėnesiams 1 r. 30
kap., 1 mėnesiui 45 k.

UŽSIENIUOSE:
metams 9 rb.; 9 mėnesiams
6 rb. 80 k., 6 mėnesiams
(pusmečiui) 4 rb. 60 k.; 3
mėnesiams 2 rb. 35 k.; 1
mėnesiui 80 kap.

SKELBIMAI:
Petito eilėlė (4 skiltys) prieš
tekstą 60 k., po teksto 30 k.

Darbo ieškantiems: eilėlė
10 k.—Giminių ieškantiems:
eilėlė po teksto 10 k.

REDAKCIJOS
ir ADMINISTRACIJOS adre-
sas: Petrapilis, Sapery g-le.
n. 9. b. 9. Telef. 286—46.

REDAKCIJA visais reika-
lais priima kasdien, be se-
kmadienių, nuo 12 v. dieną
ligi 4 val. vakaro.

Skyrium numeris
6 kap.

Lietuvių Balsas

Metai II.

Petrapilis, Rugpjūčio 28 d. 1916 m.

№ 65 (94).

Jekaterinoslave

Rugpjūčio 30 d. atsidaro vyrų ir moterų gimnazijos ištremtie-
siems—vardu

Tautinių Komitetų Tarybos gimnazijos.

Gimnazijų mokytojai ir direktoriai bus iš Brastos evakuotų
gimnazijų. Mokiniai ir mokinės gyvens bendrabučiuose arba
pas tėvus.

Prašymai reikia duoti į Lietuvos Komitetą 1-я Чечелевка
№ 20.

Prie šitų gimnazijų reikalingas lietuvių kalbos mo-
kytojas; kreipties irgi į Lietuvos Komitetą.

1757—4

Naujoje dabar atidarytoje „Žiburio“ progimnazijoje Jaroslavlėje, yra dar vietų į prieklasį, I ir II klase.

Atvažiuosieji (usios) ligi rugsėjo 15 d. s. k. dar galės
laikyti stojamuosius egzaminus, kurie bus rugsėjo 16 ir 17 d.

Su prašymais ir dokumentais kreipties šiuo adresu: Ярославль,
Литовская Прогимназия 0-ва „ЖИБУРИС“, Петровская ул., 42.

1948-a—1

Inspektorius J. JANKEVIČIUS.

Ligoninei tuojaus reikalingas fel-
čėris (rė). Algos 60—90 rub. mėn.
ir butas.

Kreipties: ЭЛЬВА. Лифл. г. Упол-
номоченному Центр. Ком. Литовского
О-ва. С. Битовту.

1948-b—2

MARIJA NONEVIČAITĖ.
iš Tverių, Kauno gub., ieškau giminių ir
pažįstamų.

Ст. ЖЛОБИНЪ, Могил. губ. Литовская
Школа. М. НОНЕВИЧЪ.

1957—1

„Lietuvių Balso“ skaitytojams.

Kieno prenumerata baigiasi
rugsėjo 1 d., prašome pa-
siskubinti užsisakyti toles-
niam laikui, kad nesusitru-
kdytų laikraščio siuntinėjimas

Nuo rugsėjo 1 d. ligi metų galo
„Lietuvių Balso“ kaina

Rusijoje: 1 rub. 75 kap.
Užsieniuose 3 rub. 15 kap.

Adresas: ПЕТРОГРАДЪ, Саперный
пер. 9—9, „ЛИТУВИŲ BALSO“ Admi-
stracija.

Reikia kunigo!!

ARCHANGELSKЕ tuojaus būtinai reika-
lingas darbštus KUNIGAS LIETUVIS, no-
rintis patarnauti tautiečiams.

Del sąlygų kreipties į Lietuvos D-jos
Igaliotinį, Pskovo prosp. № 65.

1963—1

Petrapilis, rugpjūčio 28 d.

Amerikos lietuvių laikraštyje „Dar-
bininke“ № 90 randame labai įdomų ir
labai svarbų kun. Bartuškos laišką iš
Šveicarijos. Kun. Bartuška drauge su
d-ru Bielskiu yra Amerikos lietuvių
vadinamojo Tautos Fondo delegatai.
Jiedu aplankė Lietuvą, buvo Vilniuje,
Kaune, Šiauliuose ir kituose Lietuvos
miestuose. Pabuvusiu Lietuvoje ir pa-
mačiusiu jos vargus, jiedu nukeliavo į
Šveicariją ir dalyvavo svarbiose tary-
bose ir ruošiasi plačiai veikti toliau
(Buvo Lietuvos lankyti dar ir trečias
Amerikos lietuvių tautininkų delegatas
R. Karuža; jis jau sugrįžo į Ameriką).
Kun. Bartuška rašo:

—Trukšminga tautų konferencija
pasibaigė. Buvo reprezentuojamos 28
tautos. Perskaičiau lietuvių deklaraciją.
Reikalaujame nepriklausomybės Lietu-
vai. Dalyvavo Kairys, J. Šaulys P. D.
ir A. Surgantas iš Vilniaus. Lietuvių
vardu kalbėjo baronas Ropas iš Kau-
no gubernijos. Vakar atvažiavo kun.
Prapuolenis iš Rymo ir mes visi lietu-
viai pradėjome naują konferenciją, ku-
rioje aptarėme daug svarbių Lietuvai
dalykų. Lietuva susilaukė naujos eros.
Prasidėjo Lietuvai ir lietuviams diplo-
matijos keliai, kurie, Dievas žino, kur
mus nuves. Einama dideliais žingsniais
ir norima įtraukti Amerikos ir Rusijos
lietuvių tan milžiniškan darban. Bus
reikalinga mūsų partijų Amerikoje vie-
nybė. Lietuvoje visos partijos, susitel-
kę krūvon, varo sunkų tautos gelbėji-
mo darbą. Koncentruokite pinigų,
nes nuo jūsų greitu žygiu reikalaus

milžiniškų sumų. Nuo mūsų pačių pa-
reis Lietuvos išgelbėjimas, nors lenkai
mus stengiasi parduoti vokiečiams.
Mane vokiečiai kviečia kviečia Vokion
įspūdžių atitaisyti. Siūlo visokių
palengvinimų. Ragina aplankyti stovy-
klas (liogerius). Aš į savo vietą pasta-
čiau d-rą Bielskį, kurs su minėtais
lietuviams iš Vilniaus vyks kelioms dienoms
Vokion drauge su Steponai-
čiu.

—Aš su pralotu Prapuolenu va-
žiuoju Ryman, kur lauksiu Bielskio at-
važiuojant. Nors p. Yčo buta pas po-
piežių Ryme, ir, kaip jis sakė, priža-
dėta lietuviams diena, bet matyti, len-
kai pakenkė mūsų reikalui, pavydėda-
mi Lietuvos nuvargintai liaudžiai kas-
nelio duonos. Mes gauname žinių, kad
popiežius manęs sušelpsi lietuviams, bet
nėskirti lietuviams dienos. Gaila. Ban-
dysime dar mes.

—Delko neišsirengė Amerikos ku-
nigai vyskupo klausimu?

—Tukstantį markių, kuriomis mane
vokiečiai pabaudė už įdomavimą, žada
sugrąžinti. Aš juos paskirsiu Informa-
cijos Biurui, nes ten labai striuka.
Teismu grasinama Gabriui, kurs netu-
ri iš ko atsisteisti už spauzdinius.

Iš Lietuvos.

Lietuvių tautos dailė Vilniaus miesto
naminių dirbinių parodoje. Paduodu iš
„Lietuvos“ 52 ir 54 numeriu nuo lie-
pos 8—12 d. sutrumpinęs I. Bs... strai-
psnį apie Vilniaus naminių dirbinių pa-
rodą. Karo šmėklai apsupus Vilnių,
vietinėms fabrikoms išsikrausčius Rusi-
jon, gyventojams netekus uždarbio, mai-
sto produktų kainoms labai augštai pa-
kilus emė greiti Vilniaus miestui badas
su visomis blogybėmis. Vokiečiai, užėmę
Vilnių, pradėjo rūpintis, kokių būdu
tokios ludnos gyventojams ateities iš-
vengus, ir, kad suteikus žmonėms kiek
uždarbio, vokiečių valdžia tarp kito
ko sumanė įtaisyti Vilniuje miesto namų
darbo parodą (Ausstellung Wilnaer
Arbeitsstuben), kur įvairių tautų miesto
darbininkai, čia vietoje dirbdami įvai-
rius daiktus, pelnytų sau nors kokį už-
darbį. Vokiečių valdžia tokioms dirbtu-
vėms įtaisyti ir joms žalia medžiaga
aprupinti paskyrė 20,000 markių. Dir-
biniai, vietoje padirbti, bus ne tik išsta-
tomi parodoje, bet ir pardavinėjami,
daugiausia vokiečių kariuomenei.

Dideliuose Paco rūmuose sutaisyta
minėtoji paroda. Lietuvių skyrius, kurį
tvarkė A. Ž., užima 4 gana ruimingus
kambarius. Koridoriuje prie durų ant
sienos kaba to paties A. Ž. pieštas
paveikslas, kuriame matome lietuvaite,
tautiskais drabužiais apsirengusią. Pir-
mame kambaryje visos sienos nukabinė-
tos daugeliu didelių fotografijų sulietuvių
namais, kapų paveikslais, su originaliais
Lietuvos kryžiais ir atskirais kryžių
paveikslėliais, A. Jaroševičiaus pieštais!

Ant sienų dar pakabinta kanklės,
trubos, Labanoro dūda, ragai ir kapų
dailūs geležiniai kryžiai. Ant stalo su-
krauta ornamentuotos varstės nuo Tau-
jėnų, Ukmergės apskr., ir kelios dailiai
pjaustytos medynės lazdos. Spintoje
lentynose sudėstyta gražiai padirbti
mediniai šaukštai, peiliai, šakutės, me-
diniai indai, dėžutės ir k. daiktai, tap
pat gražus rinkinys—margučių skut-
nėtais ir vašku teptais ornamentais.
Viename kambario kampe ant stalo
stovi P. Rimšos lipintas „Artojas“, po-
ra jaučių ariantis, kitame to paties
skulptoriaus „Artojas“, vienu arkliu.
Prieš langą kaba A. Zmuidzinavičiaus

paveikslas su senais lietuvių kapais.
Pereję šita kambarį, kuriame maž daug
gauname pažinti Lietuvą, įėję į kitus
kambarius, randame juose Lietuvos
moterų dirbinius, taip gausiai surink-
tus, kaip niekur kitur lig šiol nebūta.
Vienų juostų antrame kambaryje yra
apie 300. Juostos kaba sienose, o bran-
giosios šilkinės—ant vieno stalo sutie-
stos. Linksmiausių išpučių daro gražių
įvairių spalvų suderinimu tos juostos,
kurios yra iš Vilkaviškio ir Naumiesčio
apskričių. Kitu du stalu tame kamba-
ryje užima taip pat juostos, vilnonės
megstinės pirštinės, autės ir k. Trečio-
jo kambario sienos apkabinėtos dau-
gybe prijuosčių (žiurkštų), staltiesių, lo-
vadangčių, rankšluosčių ir mezginių.

Išstatyti Vilniaus naminių dirbinių
parodoje gudų dirbiniai yra artimiausi
lietuvių dirbiniams savo ornametika,
taip kad ir jų tautos dailė turi daug
bendra su lietuvių tautos dailė. Lenkų
dirbinius neretai matome dabintus lietu-
vių juostų, ir priejuosčių arba ir gudų
ypač Šlucsko juostų ornamentais; juose,
niekokių vietinės lenkų dailės elementų
nematyti. Žydai turi labai gerai įtaisę
skulptūras, kurpių ir siuvėjų skyrių.

Lietuvių skyriuje tuo tarpu dirba
kelios lietuvaitės. Taip antrame kamba-
ryje viena mergina linus verpia, kita
vynioja siūlus ir trys juostas audžia; tre-
čiame kambaryje—vienu suka siūlus,
dvi—juostas audžia, trečia—mezginius
mezga. Ketvirtame kambaryje įtaisyta
lietuvių pirkia, kurioje stovi staklės
rankšluosčiams ir kitiems audeklams
austi.

Biželio 27 d. parodą aplankė vo-
kiečių seimo (reichstago) prezidentas su
viceprezidentais ir k. su jais. Visi, kas
lanko parodą, yra labai patenkinti lie-
tuvių skyriumi.

Jonas Aukštuolis.

Piliečių Komitetas. Prieš pat vokie-
čiams įeinant Vilniun Lietuvos dvi-
rininkų lenkų vadai Maištavičius, Kon-
čia, Vankavičius ir kiti įsimanę steigti
Vilniaus bei Kauno gubernijom tokią
draugiją, kuri, pasitraukus galutinai
rusams iš Lietuvos, paimtų į savo
rankas visuomenės tvarką. Pirmučiausia
jie mėgino Petrapilyje, išvaikščioję ten
ministerijų kanceliarijas. Petrapilio vy-
riausybė pavedė rūpimosios draugijos
reikalą nuspręsti Vilniaus gubernatoriui
Veriovinui. Šis ilgai svyravo, leisti ar
neleisti tą lenkininkų samanytą or-
ganizaciją, ir, pagaliaus, diena anksčiau
prieš išvažiuodamas visai iš Vilniaus
sutiko leisti ir pasirašę įstatus. Ant
rytojaus jau buvo atėję Vilniun vo-
kiečiai. Paliko lenkininkų galvinius,
priešakyje su dvarininku Kognovickiu,
emė rūpintis, kad vokiečiai tai patvir-
tintų, ką neseniai buvo leidę rusai. Ta
naujoji draugija, pasivadinsi Piliečių
Komitetu, pasirūpino vokiečių vyre-
snybės akyse pasirodyti ne vienašale,
liko betgi lenkiška. Lenkininkai pasi-
skyrė sau 12 vietų, lietuviams su žydais
siūlė po 4 vietas, o gudams 3 vietas.
Iš vienos pusės jis tarytum mišrus
(mat, įleisti visų tautų „atstovai“),
iš antros pusės betgi lenkiška: posė-
džių kalba lenkiška, šioji ar tokį klau-
simą svarstant nusprendžia lenkų dau-
guma, pirmininkas lenkas ir t. t.

Apie tokią Piliečių Komiteto sudėtį
pranešė Vilniaus lietuvių būreliui, ku-
riame buvo ne vienos srovės žmonių,
adv. J. Vileišis, ragindamas lietuvius
neatsisakyti nuo lenkininkų organiza-
cijos, nors, girdi, sąlygos nevisai tepa-
togios lietuviams. Išklause J. Vileišio
pranešimą, visi, kurie buvo, nutarė kad
jokiu būdu nedera lietuviams palaikyti
tekios nedemokratinės draugijos, nes.

1. lietuviams reikia spiestis į tokią organizaciją, kuri apimtų visą Lietuvą, o ne vien Vilniaus ir Kauno guberniją.

2. Piliiečių Komiteto šulai aprėpia dvi gubernijas, del to, kad nenori išskirti Suvalkų gub. iš Lenkų: tai juk priešinga endekų programai. Tuo tarpu lietuvių Seimas Vilniuje 1905 m. (kuriam dalyvavo visų srovių atstovai tiek lietuviškai tiek kitaip kalbančios Lietuvos visuomenės, nutarė, kad Suvalkų gubernija eity visur ir visame kame su visa Lietuva.

3. Lietuviai, budami demokratai, tegali demokratiškai pamatais dėtis į šokią ar tokią draugiją lygiomis teisėmis. Vadinasi, Piliiečių Komitete lietuviams reiktų turėti bent du trečdalių vietų, o lenkams ten turėtų tekti, žiūrint jų skaičiaus gyventojų Vilniaus ir Kauno gubernijose, paskutinė, o ne pirmutinė vieta kitų tautų eilėje.

4. Lietuvos lenkai pasirodė karo metu ypač blogi piliiečiai: Vilniaus miesto valdyba paaukėjo 10.000 rublių del karo nukentėjusiems ir visą tą sumą paskyrė Varšuvos piliiečių Komitetui, ne skatiko nedavusi nė vienai, tada jau buvusiai nelenkiškai organizacijai, šelpusiai Lietuvoje tremtinius ir del karo nukentėjusiuosius; dvarininkai lenkai ir kunigai lenkai, surinkę bent 50.000 rublių pinigais, paskui drabužių ir avalynės, nusiuntė visą tą auką irgi lenkams, nors čia pat Lietuvoje žmonės šaltį bei alkį kentė. Šiaip jau pavieni lenkininkai niekur nerėmė lietuvių organizacijų labdarybės darbo — organizacijų, kurios šelpė visus lygiai, neskirdamos nei tautybės, nei tikybės.

5. Jei Piliiečių Komiteto šulai nebūtų turėję paslėpto tikslo, priešingo lietuviams, tai būtų lietuvių ir gi kvietęsi į organizacijos darbą ir nebūtų viso ko savitai darę.

6. Iš to viso aišku, jog Piliiečių Komitetas Lietuvos piliiečio vardu, seka Lenkų endekų programą, nori vokiečių vyresnybės nežinojimu Lietuvos santykių pasinaudoti, save pateikti jai bešališku,

o kitas vietos organizacijos, jau daug gera Lietuvai padariusias, nustelbti nusielti.

Adv. J. Vileišis, kurs, teiravosi inteligentų lietuvių būrelyje, ar verta stoti į Piliiečių Komitetą ar neverta, betgi nepaklausė jo, surado dar keturius lietuvius ir įstojo su jais į tą organizaciją.

Netrukus Piliiečių Komitetas, kuriam pavyko įsisteikti vokiečių vyresnybei, gavo leidimą dviem savo nariams, lenkui adv. Kryžanovskiui ir lietuviui J. Šiauliuviui važiuoti į Berlyną ir į Poznanę, prisimetus ieškojimo Rokfellerio komisijoje pašalpos Lietuvai.

Lietuvių Draugijos del karo nukentėjusiems šelpti Komitetas taip pat norėjo gauti leidimą savo dviem atstovams važiuoti į Berlyną ir į Ameriką pagalbos Lietuvai. Iš pradžių vokiečių vyresnybė, p. Bekerato, palicijos šefo, asmenim buvo besutinkanti, bet po kelių dienų atsakė negalinti, nes viena girdi, vienas lietuvis iš Piliiečių Komiteto važiuojas tuopačiu tikslu, o, antra, Lietuvių Komitetas esąs tautinės spalvos. Nors jam buvo paaiškinta, jog savo darbais visur ir visuomet šelpė visus be jokių skirtumų tačia Liet. Komiteto atstovams nebuvo leista važiuoti nei į Ameriką, nei į Vokią.

Piliiečių Komiteto atstovai pargryžę iš Poznanės ir iš Berlyno Vilniun, pranešė jog Lozanos Lenkų Komitetas atsiuntęs į miesto pirmininko Venslavskio ir vyskupijos valdytojo kun. Michalkevičiaus rankas 50.000 rub. ta sąlyga, kad bent trečdalis tų pinigų patektų lietuviškai kalbančiai Lietuvos visuomenei, ir jog visi tie pinigai esą dabar atiduoti Vilniaus Lenkų Komitetui. Išgirdęs tokį pranešimą, p. Kymantas išsižodė Piliiečių Komiteto pasėdyje, jog tokiu būdu pinigai, lietuviams skirti, esą užgriebti. D-ras Boguševskis, Piliiečių Komiteto narys, o Lenkų Komiteto pirmininkas pasijuto užgautas ir pašaukė p. Kymantą tieson P. Kymantas sutiko teistis, bet tuo pa-

čiu žygiu apreiškė Piliiečių Komitetui nebegalįs daugiau būti jo naru. Per teismą d-ras Boguševskis pasakė; kad 50.000 rub. esą ne Lenkų Komiteto žinioje (nors Komitetas raštu buvo pranešęs Lietuvių Komitetui gavęs Lozanos pinigų, kuriais galėtų sušelpiti lietuvių), o p. Venslavskio su kun. Administratorium Michalkevičiumi iš viso „grono zaufanych osób“ buvo vien lenkai Piliiečių Komiteto nariai. Vadinasi, Piliiečių Komiteto šulai, kurie reklamavo tą Komitetą, kaip perdėm vienašalę įstaigą, betgi velijo pinigus, skirtus lietuviams, lenkams ir gudams šelpti, pavesti Lenkų Komitetui, kurs, kaip jo vardas skelbia, yra sudarytas pašalpai „neturtingų lenkų šeimynų“. Tokiu būdu paaiškėjo, kad Piliiečių Komiteto galviniai, budami vienu žygiu ir Lenkų Komiteto nariais, tik tam antrtajam buvo visa širdimi atsidėję.

Be to, dvarininkas Stanevičius važinėjo po Trakų apskritį ir Piliiečių Komiteto vardu siūlė lietuviams Lozanos Komiteto pinigų ta sąlyga, kad jie steigtųsi lenkiškų mokyklų, kuriose busią ir lietuviškai mokoma, bet su lenkėmis mokytojomis.

Turėdami galvoje visus tuos vyksnius, galima pasakyti, jog lietuvių būrelis spėjimai apie dvejopą Piliiečių Komiteto veidą buvo visai teisingi ir jog tas Komitetas buvo iš anksto įmintas tuo, kas jie iš tikrųjų yra.

Tik jo reikšmė šiandien sumenkėjo net pačių lenkų akyse, kada vokiečių vyresnybė uždraudė jam varyti lenkinimo darbą sodžiuje.

„Vilniaus Aidas“.

Lietuvių diena Amerikoje.

Paskutiniais laikais įsigalėjo paprotys, norint parinkti kokiam nors tikslui aukų, skirti tam tikrą dieną, kuriai paprastai duodama tam tikras vardas.

Tas aukų rinkimo būdas žinomas yra ir mums Europoje, ir Amerikoje. Ir pas mus Lietuvoje ir Rusijoje tokių dienų yra buvę daugybė; buvo renkama viešai gatvėse įvairiems tikslams: džiovininkams gydyti, vaikams globoti ir t.t. Ypač daug jų buvo karo pradžioje. Buvo garsi popiežiaus paskirta lenkų diena, kurią visame pasaulyje katalikų bažnyčiose buvo renkamos aukos nukentėjusiui nuo karo Lenkijai sušelpiti. Amerikoje lietuvių dienų jau yra buvę, bet tik pačių lietuvių tarpe. Dabar sumanyta padaryti lietuvių dieną visuose Jungtiniuose valstijose, įtraukus aukoti nuo karo nukentėjusią Lietuvai ne tik Amerikos lietuvių, bet ir tikruosius amerikiečius — anglus. Toki diena vieša visai Amerikai gali būti paskirta ir paskelbta tik paties prezidento. Amerikos laikraščiuose randame žinių, kad tokia lietuvių diena Amerikoje busianti ir kad, pritarus Amerikos kongresui (parlamentui), prezidentas Vilsonas netrukus ją paskelbsias. „Darbininke“ paskelbtas toks atsišaukimas:

Lietuvių pildomasai Komitetas „Lietuvių Dienos“ paskyrimui gauti nuo Jungt. Valstybių prezidento (aukoms rinkti nukentėjusiam nuo karo Lietuvai) liepos 25 d. padarė nepaprastą susirinkimą Wilkes-Barre Pa. ir nutarė:

1. Pranešti Amerikos lietuvių visuomenei per jų organizacijas ir spaudą, kad p. Jahn J. Casey, kongresmonas iš Wilkes-Barre, Pa., atstovaujas Luzerne Co., minėtojo Komiteto prašomas, įnešė į Kongreso žemuosius rūmus (House of Representatives) bill'ų Jungt. valstybių prezidentui paprašyt paskirti dieną, kurioje būtų renkamos visoje šalyje aukos nukentėjusiam nuo karo Lietuvai, ir kad Kongresas vienu balsu tam sumanymui pritarė.

Tokiu būdu mes lietuviai turėsime savo dieną, ir Jungt. Valst. prezidentas, kaip p. J. J. Casey pranešė, netrukus ją paskirsias.

MARTYNAS YČAS.

Mūsų kelionė Amerikon.

(Žiūr. „L. B.“ N° 64).

I.

Tiesa, dabar pats tikslas kur kas suprantamesnis plačioms minioms. Tada aukos buvo renkamos abstrakčiai idėjai, ne visiems suprantamai, gi dabar kiekvienas turi atjausti tėvynės reikalus, kiekvienas aiškiai mato ir aiškiai supranta, kiek vargo, kiek skurdo kenčia jo artimieji žmonės. Ne vieno juk paliko giminės, tėvai, reikalingi pašalpos. Bet iš kitos pusės gerai numaniau, kad žmonių neperdirbsi: minios palieka miniomis ir su jų psichologija kovoti — reikalinga daug laiko. Ypačtingai pas mus, naujai atgimusioje tautoje, kurioje visas viešas gyvenimas vos tik 10 metų tepriskaityto, susiranda daug veikėjų, arba, tikriau sakant, neveikėjų, kurie savo ambicijas, savo „aš“ ir savo partijų siekinius stato augščiau už viską. Susidaro kebliausia situacija. Vieni dirba, kiti, padarę pozas, pozityviai nieko neveikia, tik tai gražiais žodžiais dangstydamies, savo „čystatą“ saugoja ir kitiems kliudo. Jei žmogus nieko neveiks, busi geras; jie tave girs ir ant rankų nešios, jeigu dirbsi, ims tave koneveikti, kam jų nesiklausdamas dirbi. Tokių žmonių pas mus kad ir nedaug, bet vis tik, reikia pripažinti, yra užtenkamai. Jie norėtų sumonopolizuoti demokratybę ir priversti liaudį tik jais tetikėti. Jeigu vienam ar kitam ne iš jų siauros kuopelės pavyksta kas nors padaryti, jie moka tik niekinti ir koneveikti. Lietuva, fe, kas tai jiems yra? Tai klerikalizmas, nacjonalizmas, atžagarumas! Ar verta tai palaikyti! Ką iš to laimės žmonija, jei Lietuvos Seime lietuviškai kalbės. Ergo ne to seimo nereikia! Mes, girdi, pašaukti demaskuoti buržujų darbus, o kad Lietuva badu išmirs, tai, mažą bėdą, tuo mes neprivalome rūpintis — tokia tai yra susidariusi psichologija. Taigi laukti, kad mūsų šaliai dabar liau-

tusi kurstę amerikiečius prieš mus, nėra ko ir būtų tai tikrai tik naivus daiktas. Mes nieko nedirbsime, o jus eikite mums talkon, tai bus visi gerai. Jeigu ne, tai mes jums parodysime! Na ir ima rodyti. Ir kas iš to išeina? Pripažintome prie visko ir žinome gerai, koks tai visuomenės nuomonės falsifikavimas. Nustojome ir polemizavę. Reikia darbas dirbti: į kiekvieną, dažnai dar gi nevisai sąžiningą, čiaudėjimą neatsiliepsi. Terašo sau sveiki! Gal bent ilgai nusišypsas negerai darą ir patys darbą imsi dirbti, naudingą tėvynei darbą.

Jei visų jaunųjų bijotum, tai senai butum žmogus metęs visą darbą ir sau kur nors pauksmėje dripsotum. Taip ir dabar, iš anksto žinodamas, kas mūsų Amerikoje pas mūsų tautiečius laukia, vis tik, nesilaikydamas savo apžadų, vėl važiuoju. O važiuoju delto, kad lietuvių vargas, mūsų tėvynei padaryta žala, nesulyginamai daug didesnė, negu vieno ar kito patirtas nesmagumas. Jei del Tautos Namų galėjova su d-ru Basanavičiumi viso ko prisiklausyti, tai vardu tų visų kančių, kurias mūsų artimieji kenčia, galima iškeisti visa, kas mūsų laukia. Tai ir važiuojame!

Prieš išvažiuosiant kun. J. Žilinskį pakviečiau apžiūrėti mūsų tremtinių gyvenimą. Tegu savo akimis pamato ir savo ausimis išgirsta iš pačių tremtinių, kiek jie vargo kenčia ir kiek jiems dar teks kentėti! Tegu apsašo amerikiečiams! Argi ir visa tai išrodomi kels ir toliau savo vaidus! Ne, tai negalimas daiktas! Yra juk sienų ir žmonių nejautrumui, yra sienų ir žmonių savimeilei! Yra valandų, kada tauta turi suspenduoti partijų veikimą visos tautos labo vardu. O dabar juk kaip tik toki valanda atėjo. Visai tautai gresia išnykimo pavojus, tad visos srovės ir partijos turi užmiršti savo vaidus ir gelbėti tautą. Praš audra, išsiblaivys dangus, tada vėl kiekvienas savo partijos arba srovės obalsius galėsime kelti.

—o—

II.

Nors keliautojai į pavojus įpratę, vis delto, jei galima, jų vengiama. Mūsų irgi nutarėva į Ameriką važiuoti per Sibirą ir Japoniją. Vis, mat, toliau nuo vokiečių akių, vis toliau nuo jų minų ir nardomųjų laivų. Kiekvienas gyvis brangina ir saugoja savo gyvybę. Be to, ne koks skirtumas ir laiko. Čia važiuosiva 29 dienas, ten butume važinėję 19. Gi laivai nesulyginami! Čia dideli, puikūs japonų laivai po 22.000 tonų, o ten mažučiai Norvegų laiveliai po 2—3 tūkst. tonų. Kas yra važinėjęs jūromis, tas žino, kas tai yra mažas laivas per audrą ar supant.

Taigi gavusiu iš tam tikro biuro visokių žinių, sutarėva važiuoti pro Japonų Jokahamą į Amerikos S. Franciską japonų laivu Sinio Maru. Išskaitėva, kad išvažiuoti reikia vėly vėliausiai liepos 19 d., gi iš Europos į Petrapilį pagrižova birželio 18 d. Lieka vos vienas mėnuo, o kiek reikalų susikrovė per tuodu kelionės mėnesiu po Europą. Išvažiuojava 3 mėnesiams, na, tai reikia taip susitvarkyti visi reikalai, kad per daug nenukentėtų pats darbas. O reikia dar ir į Voronežą nuvažiuoti. Juk tai dabar mūsų mokyklų centras. Tiek mokinių, tiek mokytojų lietuvių susitelkė! Naujas darbas, nauji reikalavimai. Gimnazija išsyk didžiausia — per vienus metus 13 pilnintelių klasių prikimšta. Vaikai surinkti iš visur, be šeimynų, be tėvų priežiūros bendrabučiuose, kur trūksta gerų auklėtojų, gerų, autoritetingų prižiūrėtojų vedėjų. Reikia nustatyti drauge su direktoriais ateinančių metų darbo programą. Be to, teko šiek tiek naujų dalykų įvesti: reikėjo įvesti daugiau lietuvių kalbos lekcijų, reikėjo sudaryti lietuvių kalbos komisiją, kuri davinėtų lietuvių kalbos mokytojų teises. Tokios komisijos senai jau buvome pasigėdę. Tuo tarpu mano kelionės draugaskun. Jonas Žilinskis važinėjo po Rusijos vidurio gubernijas žiūrėti lietuvių šelpimo organizacijas žiūrėdamas.

Važinėti dabar nelengva. Traukiniai vaikščioja kaip tinkami. Nežinau kada

išvažiuosi, kada nuvažiuosi. Bilietai kad ir būtų, bet, be tam tikro būdo, jų išgauti nelengva. Stebisi mano amerikietis iš tos visos tvarkos: duosi nešėjui 5-kinę — bus bilietai, neduosi — sėdėk sau porą dienų stotyje.

Prieš išvažiuojant daugybė visokių reikalų susikrovė: tai ministerijosna eik, tai įvairiuosna komitetuosna bėgiok, padaryk! Įstatus pakeisti išsiru-pink, kad galima būtų Draugijos Centro Komitetas padidinti, tai vėl rūpinkis išgauti leidimą Jungtinei tarybai sudaryti. Žinai, biurokratų tvarka — nepastumėsi, poperis gulės kažin kol. Taigi belakstant, bevažinėjant ir mūsų važiavimo laikas atėjo.

Kaip tai! neįauku būtų išvažiuoti, nepasizmonėjus, su savo artimiausiais draugais ir bendradarbiais neatsisveikinus.

Mūsų organizacija besiplėtodama turi jau įgijusi savo tradiciją, ir C. Komitetas stipriai jų laikosi. Tos tradicijos — tai visų bendradarbių sutarimas savo tarpe. Kiekvienas jaučiasi kaip savo šeimynoje esąs, kiekvienas jaučiasi to didelio, iki šiol nežinomo, darbo bendradarbiu. Tas sutarimas, tas mokėjimas kiti kitu gyventi garantuoja pačią įstaigą nuo visokių intrigų ir nereikalingų vaidų. Tai malonus apsireiškimas, kuris duoda vilties ir drąsos inties didesnių darbų; tai liudija, kad mes lietuviai jau esame prie organizuoto tartinio darbo priaugę.

Taigi išvažiuojant panoru dar nors vieną vakarą tarp savųjų praleisti, vieną kitą dalykėli privačiai aptarti. Susirinko nemažas būrelis draugu. Už stalo prie stiklo arbatos, prakalbų ir gerų linkėjimų besiklausant, vakaras maloniai praėjo. Prakalbos dabar, jau galima sakyti, tarp lietuvių įsigalėjęs paprotys. Nė viena puota, nė vienas platesnis susijimėlis be prakalbų nebeapsieina. Vejamės europiečius ir nuo amerikiečių nenorime atsilikti!

(Toliau bus).

J. E. Žemaičių vyskūpas
Pranciškus Karevičius.

Liepos 27 d. J. E. Žemaičių vyskūpas Pran. Karevičius, kaip jau esame pranešę „Liet. Balse“, išvažiavo į Lietuvą. Su juo kartu išvažiavo, jį lydėdami, kun. R. Šiaulys ir prof. K. Paltarokas, Žemaičių seminarijos inspektorius. Grįžo jie per Suomiją, Švediją ir Vokietiją ir dabar jau yra Lietuvoje, Kaune, nes rugpj. 4 d. jau buvo Berlyne.

Pernai vasarą vyskūpas Karevičius, gydytojų patiriamas, buvo išvažiavęs į Kaukazą į Kislovodską gydyties. Jam ten beesant, Vokiečiai užėmė Lietuvą, ir jis negalėjo sugrįžti.

Dar pernai rudenį buvo pradėta rūpintis, kad jam leistų grįžti Lietuvon. Tarybos ėjo gana ilgai, tarpininkaujant Popiežiui. Vyskūpas išvažiavo tik tada, kada Vatikanas pranešė, jog vokiečių vyriausybė garantuoja, kad jis galės liuosai važiuoti ir nebus suimtas, kaip Rusijos valdiny, kurs valstybėje užima augštą vietą.

Sugrįžęs iš Kislovodsko vyskūpas Karevičius apsigyveno Smolenske ir išbuvo ten per visą žiemą. Tik tai pavasarį atvažiavo į Petrapilį ir jau čia išbuvo lig pat liepos 27 d., belaukdamas tikrojo leidimo grįžti Lietuvon.

Būdamas Smolenske vysk. Karevičius, turėdamas liuso laiką, rūpinosi varyti toliau jau Lietuvoje pradėtą darbą — gryninti poterių ir maldų kalbą. Jo patvirtintus ir jo rūpesniu grynai lietuvių kalba parašytus poterių Lietuvių Centro Komitetas jau išleido. Dalį naujai išleistųjų poterių knygelių vyskūpas išsivežė su savim į Lietuvą parodyti ten pasilikusiems, kad ir čia išvytieji tremtiniai rūpinasi ir darbuojasi. Lietuvoje bus tat brangios lauktuves.

Galima numanyti, kaip-turi džiaugties Žemaičių vyskupija ir visa Lietuva, sulaukę J. E. Vyskupo Karevičiaus, nes Lietuvoje juk nebebuvo likę nė vieno vyskupo.

2. Pakviesti Amerikos Lietuvių organizacijų valdybas atsiųsti delegatus, paskiriant po vieną delegatą, nuo kiekvienos organizacijos, į extra susirinkimą Central. A. L. Komitetui sudaryti, kuris tvarkytų Lietuvių Dienos rinkliavą. Vietos Komitetas pasižada dalyvauti susirinkime, atsiųsdamas į jį du delegatus.

3. Susirinkimo vietą, kaip centraliausia, pasiūlyti Wilkes-Barre, Pa., o laiką — rugpjūčio 17 d. 10 val. A. M.

4. Ydant būtų didesnis Amerikos visuomenės pasitikėjimas, patarti susirinkimui paprašyti Am. Raudonojo Kryžiaus Draugijos, kad apsiimtų paimti į savo globą amerikiečių surinktus pinigų, kol Centr. Komitetas, pasibaigus aukų rinkimui, nepareikalaus jų nusiųsti į Lietuvą.

5. Kreiptis į Am. žymesniųjų miestų Prekybos Draugiją (Chamber of Commerce) ir prašyti ją priimtinėti surinkamus vietoje pinigų ir siuntinėti juos A. Raudonajam Kryžiui.

6. Patarti būsimajam Central. A. L. Komitetui, kad kreiptųsi į kongresmonus, senatorius, Feder. Augštojo Teismo narius ir kitus žymesnius žmones ir prašytų juos pritarti Lietuvos reikalui.

7. Žinioms skleisti apie Lietuvii Dieną kreiptis į Suv. Laikraštiją Asso-cia-ted Press.

8. Del to, kad iki laukiamajai Lietuvii Dienai laiko greičiausia nedaug lieka, nutarta paraginti A. lietuvių visuomenę veikti tuojaus, iš vieno ir nežiūrint didelių formalumų.

Su pagarba J. S. Lopatto
Pirmininkas
Run. V. Dargis
Raštininkas.

J. Savickis.

Iš Lenkų gyvenimo.

Pirm negu kalbėjus apie Lenkus, pravartu būtų tarti porą žodžių, kas dedas pačiuose Vokiečiuose bei Austrių žemėje. Vokiečių užimtosiose vietose žmonių vargingai gyvenama, vienok ir pačioje Vokioje bei Austrijoje visai skurdžiai turima maisto, o be to, dar žymu naminės riaušės.

Butent Vokioje vis aiškiau ir aiškiau reiškiasi prieš kanclerį Betmaną-Holvegi konservatorių kampanija. Kancleris konservatorių yra įtariamas, kad jis per dideliai nukrypęs kairėn ir neužtenkamai energingai darbuojasis užsienių politikai. Vienodumo, kuris buvo susidaręs vokiečiuose karo pradžioje, kaip ir nebera, o tas vokiečių noras — kiek galima daugiau užkariauti — kaip ir atslūgsta. Susidaro tat kaip ir dvi politikos srovės iš vienos pusės konser-

vatoriai n-liberalai: jų obalsis — į nieką neatsižvelgiant kauties iki galo, iš kitos — kiek mažiau „energijos“ reiškiąs centras, kairieji, socialistai, kurie dažniausiai palaiko Betmaną-Holvegi. Kartkartėmis tas naminis kovimosi išsilieja gan aštrion formon. Šit vienas iš įžymiausių konservatorių dr. Kapas parašė gan aštrią brošiūrą prieš Betmaną-Holvegi. Kai vėliau kancleriui teko tvirtinti d-rą Kapą valstybės vion, kancleris atsiskakė. Čia nužiūrima ne asmeninio kerštavimo, bet platesnės palitikos.

Vokiečiuose, kiek galima, ginamasi nuo maisto trūkumo. Daug daugiau apie tai galės pasakyti žmonės, pabuvoje Vokioje, aš tik bendram vaizdui norėčiau pridėti porą bruožų. Šiomis dienomis esu kalbėjėsis su žmogumi, ką tik grįžusiu iš Vokios. Girdi, ir apščiai turint pinigų, išgyventi sunku. Nepaprastas reikalingiausių valgomųjų daiktų trūkumas, o ir tie, kurių gaunama mažutėmis dozomis, dažniausiai yra bjauriai falsifikuojami: vandenuotas pienas — nudažytas, dešros ar padirbtos — išdažytos, duona neįkandama. Prieinama net prie susivaidinimų su palicija. Viename mieste mugėje susirinkę žmonės reikalavo maisto ir išreiškė didžiausią nepasitenkinimą valdžia. Kariuomenei atėjus, minia ne pasišalino, bet pasipriešino, gi kariuomenė pradėjusi šaudyti ir nuklojusi daug žmonių.

Ar tariamos „badu marinimas“ padės įveikti vokiečius, tai nežinia, bet kad maisto stoka jaučiama, tai žymu iš įvairių faktų.

Šit vienu paliepinunormuojama pat-sai falsifikavimas. Kadangi nėra visai riebalų, tai mėsininkai į dešras dedada nepaprastai daug vandens; visokios alyvos yra daromos ar iš vandens su komplikuotais priedais, nieko bendra su riebalais neturinčiais muilais, ir daromas iš vandens ir kitų ne riebių dalių, pienas, praskiedžiamas vandenim bei dažomas ir t. t. Valdininkas sprendžia, kiek iš tiesų minėtuose produktuose galėtų būti vandens, ir ragina šitus fabrikantus, kiek galima, „patrijotingiau“ laikytis.

Batockis, padėtas vyriausioju maitintoju bei maisto tvarkytoju, savo pasikalbėjimuose su tautos sūnumis apie bulvės, skundėsi, jog šiemet, kol prinoks naujos, su bulvėmis bus visai sunku. Žmonėms, sunkiai dirbantiems, skiriama po vieną svarą bulvių dienai; ten, kur bulvių negalima būtų nuvežti, umai karo vyriausybei sutikus, gal būtų dalinami ir miltai. Tikimasi, jog „ateinančiais“ metais „busią geriau: tiksliau busiąs renkamas bei tvarkomas maistas, tad šiemet jau neatsižvelgiant į nieko privaloma esą sulaukti bulbiakasio. Daug yra netikėtų klinčių, pav. Olandija, kur bulvės visai gerai užderėjusios, nevežanti jų Vokion ir sakan-ti: „neturinti“. Tiek apie Batockį.

Be komentary manau verta pridėti produktų pavieniui purduodamų Vokiečiuose, *oficijalią* kainų lentelę. Kaininama viskas už kilogramą fenigais. Kainos vidutinės, paimtos iš visos Vokios:

Kilogr.	Geguž. m.	Balan. m.
	1916 m.	
žirniai	105 f.	110 f.
bulvės	13,4 „	12,9 „
virtuvės sviestas	532,1 „	531,9 „
rug. duona	39,2 „	39,0 „
kava	721 „	694 „
cukrus	62,2 „	65 „
kiaušinis (vienas)	23 „	22 „
arkliena mėsa	300 „	267 „
	1915 m.	
žirniai	124 f.	40 f.
bulvės	14,9 „	7,6 „
virtuvės sviestas	354,1 „	261,4 „
rug. duona	43 „	28,2 „
kava	336 „	308 „
cukrus	58 „	50 „
kiaušinis (vienas)	12 „	7 „
arkliena mėsa	117 „	89 „

Kainos atskirose Vokios vietose ne-lygios, paimtos, kaip jau pasakytą, vidutinės visai Vokiai. Pavyzdžiui: arkliena Altonoje 1 kilogr. 4. 40, tuo tarpu Tilžėje 90 f. O štai vėl Lvovo miesto magistrato nustatytos privalomos kainos. Irgi viskas kilogramais ir kainina-

ma heleriais (seniau krona — 100 helerių — 40 kap.).

Ruginiai miltai	50 hl.
mėsa 1 ruš.	700 „
„ 2 ruš.	5.40 „
versiena	5.20 „
lašiniai	6.48 „
isnauja	6.32 „
cukrus	99 „
druska	29 „

Del rašybos.

—o—

Jei Rašybos Komisija leidžia visuomenei spręsti rašybos klausymą, pamėginsiu ir aš tarti savo žodelį.

Kiek kartų aš skaitau „Vadą“, tiek kartų sutinkami ten žodžiai — *libdamas, rėgdamas* — dilgt dilgt taip nuduria širdį ar akį, kaip tie aštrūs plento akmenėliai basą koją. Ir kas kartas nori pamėgdžioti: libu, rėgė. Kad ne Bučio ir Tumo raštai, senai jau bučiau „Vadą“ metęs skaityti, tiek mane pripykina tie visi *libdamas*, prie kurių nieku būdu negaliu priprasti.

Nors Komisija sako, kad garsinė rašyba įvestina esanti del lengvumo, bet man, pasakysiu, sunkiau parašyti libdamas, kaip lipdamas, nes galvoje taip įsmėgęs pajautimas žodžio šaknies, kad tik save teversdamas rašytumei libdamas, o ne lipdamas. Gal būt, kad yra tokių žodžių, kuriems tikrą šaknies kilmę ir garsą negalėtum nustatyti, neturint jiems artimų formų, su kuriomis galėtume juos palyginti. Bet tokių tur but labai maža atsirastų. O iš antros pusės: jei nėra kitų formų, nėra, kas girdimą garsą kėsinas keisti, tai ir prasmės nėra kitaip rašyti, kaip girdis. Del keleto gi žodžių liepti keisti visų kitų žodžių šaknį, tai, mano išmanymu, vi-stiek kaip liepti nustoti galvoti vyriškai, o imti galvoti vaikiškai: sunku jums, vaikeliai, eiti tiesiai, tai eikit kaip išmanot ir mokat: rašykit, kaip girdite.

Rašyboje yra kur-kas sunkesnių taisyklių, o vienok iš vaikų reikalaujama jų laikytis, nežiūrint ar jiems sunku ar nesunku, patinka ar nepatinka. Pavzd. kad ir vartojimas *ė*. Prisipažįstų, man kur-kas sunkiau atskirti neakcentuotą *e* nuo *ė* vydury žodžio, ne kaip kilmiškai parašyti priebalses: *sėdėdamas* ar *sėdėdamas*, *juodberėlis* ar *juodbėrėlis*, *rupeščio*, ar *rupėščio*. Del ko Komisija šitame atsitikime nesilaiko išreikšto principo: „ką girdi, tą ir rašyk, nesigilindamas į žodžio etimologiją“. Del ko gi tokiai privilegija duodama tik priebalsėms?

Aš tiesiog nesuprantu, kaip mokytojas vaikui išaiškins tokį nevienodą žodžio šaknies rašymą: *lipu, lipo, libdamas*? Jei yra žodžiui šaknis, tai ji yra viena, o ne dvi. Mokytojas sakys, kad taip reikia rašyti del to, kad taip esą girdėti. O ką, jei vaikas jam atsa-kys: o aš taip negirdžiu, — aš girdžiu *p*, o ne *b*; tariant lipdamas, aš tariau pirma *p*, o paskui *d*; tik paskutiniame momente, kada *p* susiduria su *d*, *p* gal kiek igauna spalvos *d*, bet garso pradžia, man pačiam, tiktai *p* o ne *b*; pakol aš nepriejau prie *d*, — *p* nieku būdu negali virsti *b*.

Jei mokytojas reikalaus iš vaiko neatsižvelgti į žodžio šaknį, o rašyti, kaip girdis, tai neturės teisės reikalauti žvelgti į žodžio šaknį balsių rašyme: *ouksinis žedelis, no lonko lonkelio, poukštelei, jodberėlis, supoklės, Letuvos, soulutės, žemos (žimos)*. Juk tai būtų nekonsekventinga. Argi sunkiaus vaikui galvoti rašant priebalses, kaip balses?

Aš tiesiog sau negaliu prisistatyti, kad kada nors lietuvių rašyba visa virstų garsine. Kai matau ją kur vartojant, man vis regis, tartum maži vaikai išdykauja.

Principas „rašyk, nesigilindamas į žodžio etimologiją“ ne tik nesuvienodins rašybos ir nepadarys ją lengvą skaityti, be juoties dalbiau išmargins, nes bus tiek rašybu, kiek ausų. Ir principas „kaip girdi, kaip tau patinka“ tai ne mokslo ir ne vienybės, bet anar-

chijos principas; jis gi ypač šiuo metu būtų mums pavojingas.

Kun. A. Sabaliauskas.

Helsinkiai,
31. VIII. n. k. 1916.

Korespondencijos.

GOMELIS, Magil. gub.

Laikraščiuose jau buvo rašyta, kad Gomelyje yra susidaręs nemažas lietuvių choras. Reikia pažymėti, kad beveik visas gomeliečių lietuvių veikimas ir apsiireiškia minėtu choru. Choristai kas trečią dieną susirenka lavinties giedoti dainuoti, šventvakariais pasidainuoja, pažaidžia tautinių žaislų ir t.t. Tas pats tautiečių būrelis kelis kartus buvo išėjęs artimajam miškelin į žaliumus, kame irgi padoriai praleido laiką, ramindami savo skausmų suspaustas širdis tautinėmis dainelėmis bei žaidimais.

Galima laukti, kad gomeliečiai lietuvių savo elgimosi svetintaučiams nepalikis blogo ispūdžio, nes ne kartą galima pastebėti, kaip rusai, matydami lietuvių žaidžiant dainuojant, tiesiog geris; inteligentingus žmones girdėti sakant: „tikrai tie lietuvių pavyzdžiai žmonės, — kaip jie gražiai žaidžia dainuoja, koks jų draugingumas, vienybė, ko pas mus nematyti“.

Kalbant apie gomeliečių lietuvių veikimą, kad nenupiešus jo per daug vienpusiškai, negalima praleisti nepažymėjus, kad gomeliečiuose lietuviuose šalip gero vis tik netrūksta ir blogo, būtent: kaikiuriuose tautiečiuose reiškiasi per daug didelis jautrumas, stoka vienybės, pastovumo ir t.t. Del menkiausių niekniekių pasijunta esą įžeisti ir ryžasi mesti pradėtąjį nors ir naudingąjį tautos darbą ir, neištyrus tikrųjų priežasčių, kaltinti kitus.

O kas blogiausia, kad tos negeistinės ypatybės dažnai apsiireiškia pas tokius žmones, kurie turėtų būti geru pavyzdžiu kitiems. Čia kalbu apie tuos, kurie, turėdami didesnio išsilavinimo bei gabumų, jei tik jie būtų savo vietoje, tautos bei visuomenės darbe labai didelę padarytų naudą. Gi dabar tokie nepastovūs veikėjai — visai ne ką te nuveikia, o ne kartą, vietoje naudingo darbo, sukelia tik nereikalingo trukšmo, o visuomenei iš to naudos jokios.

Pavyzdžiui paimkime kad ir tokį p. P. K. Jis, susipažinęs su gomeliečiais lietuviams, išsyk pasirodė uoliausiu veikėju; būdavo, kur tik su juo susitinki, vis tik ir tekalba, kaip čia įkūrus kokią nors lietuvių draugiją; pasisakė mokas gerai vesti chorą, sutaisysias jį ir pramokės — darysias koncertus ir t.t. Ir tikrai, 1915 m. pabaigoje p. P. K. sudarė nemažą chorą. Tačiau kaip liūdina, kad p. P. K. pradėtuoją naudingu darbu neilgai tegalėjome džiaugties. Prieš visų norą jis užsispyrė būtinai mokyti lotyniškai giedoti, nežiurint, kad lotyniškų giesmės giedamos tik ant vyškų prie vargonų, o minėtasis, kaip liaudininkų mėgėjų būrelis, tegieda tik per laikomąsias lietuviams mišias. Be to, p. P. K. su savo choristais ėmė labai nemandagiai ir žiauriai elgties. Žodžiu sakant, tarp chorvedžio ir būrelio pasidarė kuoblogiausi santykiai. Būrelis, matydamas tokį savo vedėjo atkaklumą ir norėdamas pagerinti taip pablogėjusius santykius, parašė raštą, po kuriuo pasirašydamas visas būrelis prašė p. P. K. nebemokyti lotyniškai ir geriau elgties. P. P. K., pagriebęs tą raštą, suplėšė, ir pasisakė taip padaręs, parodydamas savo su tuo prašymu sutikimą, tačiau, išeidamas pro duris, pasakė, kad jis daugiau nors būrelį ir lankysias, bet gi jau nebemokysias. Ir nuo Velykų p. P. K. choro daugiau nebemokė.

Chorą vesti paėmė p. K. Levandauskis. Gi p. P. K., pametęs savuosius, surinkęs rusų jaunimo būrelį, moko juos dainuoti sąjungininkų himnų rusų kalba ir lietuvių tautinių dainų; išlaivinęs naująjį chorą, žada padaryti kon-

certą. Mokydamas rusus, p. P. K. pasididžiudamas giriasi, kad jis, taisydamas rusiškai lietuvišką koncertą, kurį atlikusių rusų jaunimas, Lietuvai padarysias didelę garbę, išskeldamas jos vardą svetintaučių akyse. Visa gomeliečiams lietuviams laimė, kad p. P. K. pamestąjį darbą galėjo paimti p. K. Levandauskis. Kitaip jo visas trūsas būtų nuėjęs vėjais.

Tėvinainis.

SIMFEROPOLIS.

Kaip malonu yra lietuviams, kad būdami ten tarp svetintaučių galime susieiti į vieną vietą pasilinksinti ir išgirsti lietuviškų dainelių; kaip malonu prisiminti tie laikai, kada kas dieną Lietuvoje jos skambėjo po laukus. Kun. Draugelio rūpesniu, rugpjūčio 15 d. Simferopolyje buvo savybės vakarėlis: vaidino „Iš tamsos į šviesą“ buvo pasakytas monologas „Ne gyna sąžinę“; paskui buvo dainų, deklamacijų, žaislų. Vaidinimas išėjo gerai, tik monologo nesuprato visi, nors ir buvo paaiškinta pirm sakant jį. Dainėles irgi gražiai padainavo, tik deklamacijas perskubiai kalbėjo ir truko jausmo.

Lietuviai, išgirdę dainėles, prisiminė savo brangiąją tėvynę; nevienam buvo matyti ant blakstienų džiaugsmo ašara.

Bilietai buvo nemokami; žmonių buvo prisirinkę gana daug. Buvo ne vien lietuvių, buvo lenkų ir rusų. Nors jie ir nesuprato žodžių, bet gerėjosi lietuvių darbštumu. Reikia tarti padėkos žodį visiems tiems, kurie negailėjo pavargti ir tiek darbo paaukoti veltui iš-tremtiems paguosti. Duok Dieve sveikatą ir toliau jiems darbuotis.

Pabėgėlis.

ROSLAVLĖ, Smolensko gub.

Nuo liepos 1 d. Roslavlėje nustojo veikusi pabėgėlių šelpiamoji organizacija, vadinamoji „Sieveropomošč“, kuri šelpė tremtinius be skirtumo tautos ir tikėjimo. Šelpė ji ir geroką būrį lietuvių, apsisistojusių R-lėje ir jos apylinkėse — apie 300 žm.

Dabar visi tie pabėgėliai išdalyti tarp tautinių organizacijų. Turėjau prėgosis patirti, kad lietuvių labai nenoromis glaudžiasi prie Lietuvių Komiteto. Jeigu lenkai nepriima į savo Centralinį Komitetą, skverbiasi į Labdarių Draugiją, kuri taip pat yra grynai lenkiška.

Kitų tautų komitetai pasinaudojo „S-čės“ užsidarymu, savo veikimo dirvai išplėsti, gerokai padidino išlaidų samatas, pamatuodami savo reikalavimus tuo, kad turėjo sušelpiti „S-čės“ pabėgėlius ir už praeitą laiką. Taigi dabar pareikalauta iš „S-čės“ samatų, kiek iš tiesų pabėgėliams kiekvienos tautos reikia primokėti lig liepos 1 d. Matyti ketinama atsilyginti su organizacijomis.

Lietuvių Komitetui vertėtų būti tikru savo tautiečių globėju; yra gana gera proga surankioti juos vienon kuopon, kad nereikėtų jiems maldauti svetimų dievų, turint savąjį. Juk lietuvių pabėgėlių Roslavlėje ir jo apylinkėse gana daug. Prieš Naujus Metus „S-čė“, darydama pabėgėlių registraciją, surado jų apie 1000 žm. O kiek buvo užrašyta lenkais, ypač, kad daugumas žinių rinkėjų apie lietuvių neturėjo jokio supratimo.

J. Gūžys.

KAZANĖ.

Paliovus važiuoti pabėgėliams nuo fronto, rodos, nebeturėtų rasti naujų, bet jų vis randas, — žiūrėk, tai vienas, tai du, arba ir daugiau iš kur nors atsikrausto ir kreipiasi į komitetą pagalbos. Važiuoja daugiausia iš rusų kaimų, sužinoję lietuvių komitetą esant, arba iš kitų miestų iš po kokio nors komiteto globos, kad naujoje vietoje geriau įsitaisius. Pirmiau, kada jokių vyriausybės nurodymų apie pabėgėlių tvarkymą nebuvo, toks iš vietos į vietą kilnojimas nebuvo kliudomas, žmonės važiuodavo, kur norėdavo, ar kur rodydavos geriau. Bet dabar taip važinėti vyriausybė be jos žinios nebeleidžia. Jeigu kas savo noru ir be leidimo važiuoja, tai jis išbraukiamas iš pabėgėlių sąrašo, ir pašalpa nuo jo visai atimama. Be žinios atvažiuos turi pats

ir būtą sau samdyties ir iš savo pinigų gyventi Bet pabėgėliai važiuoja, matyti, tų vyriausybės įsakymų visai nežinodami. Tokiu būdu be žinios ir leidimo atkeliavę ir patys pakliūva dideliame vargan, ir komitetą stumia keblan padėjiman. Patiems vargas, kad neturi iško gyventi, o komitetams, kad — neturi teisės šelpiti žmonių, kuriems ta pašalpa kita kartą taip labai būna reikalinga. Kad išvengus tokių nemalonių, reikia pirm susižinoti, arba išgauti leidimas išsikelti.

Kazanės igaliojinis
V. Jaroševičius.

Zinios.

PETRAPILIS.

Tremtinių reikalai. „N. Vr.“ praneša, kad vidaus reikalų ministerija jau pradėjusi svarstyti klausimą nuo rugsėjo 1 d. nebedavinėti „pajokų“ pabėgėliams, apsigyvenusiems Petrapilyje. Galimas daiktas, kad tas sumanymas, jeigu ir bus įvykintas, tai palies ne visus pabėgėlius, o tik tai jų dalį.

—o—

„Šiaurės pagalbos“ valdyba praneša, kad ji atidariusi Petrapilyje (Vos. s. 14 lin. № 11) biurą, kur dykai bus davinėjami teisių patatirimai visiems nuo karo nukentėjusiems.

—o—

Naujojo numerio „D. K. Tatjanos Kom. žinių“ pirmoje vietoje idėtas pasikalbėjimas su sen. Neudhardu, kursai pasisako, esąs griežtas pabėgėlių iš Petrapilio iškraustymo priešininkas.

D. K. Tatjanos Kom. pirmininkas — sen. Neudhardas per rugp. 23 d. posėdį savo pranešime nurodė, kad Jekaterinoslave esanti pabėgėlių šelpiamųjų tautų organizacijų jungtinė Taryba. Tos Tarybos pirmininkas-protolerėjus Krečetavičius liepos 26 d. posėdyje pranešęs kad sen. Neudhardas, susipažinęs su tautų organizacijų darbais, likęs jais visai patenkintas ir tariąs aičiau atstovams už naudingą darbą pabėgėlių naudai. Išklause šio pranešimo lietuvių, lenkų, latvių ir žydų komitetų atstovai nutarę pakabinti Tarybos kanceliarijoje sen. Neudhardo paveikslą jo atsilankymo atminimui.

Š. m. 24 d. pašaukė kariuomenės 1 ir 2 rūšies atsargininkus nuo 1914 iki 1902 metų šaukimų ir paskirtuosius 1 ir 2 rūšies apsaugą per abidvi mobilizacijas 1915 m.

Finansų ministerija priėmė žmonių švietimo ministerio gr. Ignatjevo pasiūlymą mokėti tremtiniams mokytojams pašalpas pusę jų algos, tik nebe nori davinėti jiems „pajokų“ bet su tuo nesutinka švietimo ministeris, nurodydamas, kad cerkvininkų mokyklų mokytojai gauna ir „pajokus“ ir pašalpas.

IVAIRIOS.

Viatka. Čia yra daug lietuvių pabėlių, išblaškytų po visą guberniją. Jų padėjimas, ypač gyvenančių kaimuose, sunkus. Veik visur jiems įsakyta dirbti laukų darbai ir užginta užsiimti visais kitais. Bet vietiniai gyventojai — rusai nepriima tremtinių prie laukų darbų, sakydami, kad jie dirbą kitą „nie po našemu“. Taip tremtiniai ir negauna jokio darbo. Bet „pajokus“ iš jų atima, norėdami priversti dirbti laukuose. Pabėgėliai verkdami prašosi leisti juos dirbti ar prieplaukoje ar į fabrikas — neleidžia. Varą būtinai į kaimus. Tuomet tremtiniai prasimanė elgetauti. Čia vėl kai tik pastebi palicija, gena atgal, o vietiniams gyventojams išako nieko neduoti. Vienas išsigelbėjimas — tai važiuoti arba į Viatką, kur galima ir darbą gauti ir dvasios reikalai aprūpinti, arba į kitas gubernijas, k. a. Permės, Kazanės ir k. Bet ir tai užginta ir todėl nelaimingieji bėga nakčia, tyloomis,

kad kas nepastebėtų. Lieka tik tai tie, kurie visai neturi iš ko važiuoti. Be to, kai kuriose vietose jau antras mėnuo nebeduoda „pajokų“, nors žemietybių pinigai gaunami laiku.

—o—

Semipalatinsko apskrityje, kaip praneša Centro igaliojinis, nesą nei vieno lietuvių pabėgėlio.

Tyrinėtojas, siųstas Centro Kom. Kauno, Vilniaus ir Vitebsko gub. gretimųjų vietų apvažiuoti, praneša, kad apie Dvinską, netoli pozicijų, tremtinių esą labai daug. Jų materijalinis padėjimas esąs nebologas, tik dvasios reikalai nepakankamai aprūpinami: stoka knygų, laikraščių, o ypač mokyklų. Tremtiniai esą išsisklaidę po visas parapijas, bet esą ir tokių parapijų, kur lietuvių yra gana daug susispietusių, k. a. Prieliuose apie 80, Kreslaukoje net iki 300, Ikaznėje apie 70 ir t. t. Kreslaukoje netikėtai nesą jokios lietuvių įstaigos, bet pabėgėliai negauna net nė vieno egzemplioriaus lietuvių laikraščio. Tuo tarpu latviai ir lenkai turi čia savo prieglaudų, yra įsteigtas Šiaurės pagalbos skyrius, o lietuvių vaikai esą tautinami po svetimas mokyklas. Geriausia esą įsteigti lietuvių mokyklą Slobodkoje, kur dykai galima gauti tam tikslui gerą būtą.

Vaikus galima būtų sutraukti iš apylinkinių parapijų, o pačioje Kraslaukoje mokyklos neužtvirtins — liepsia leisti vaikus į Šiaurės pagalbos mokyklas.

Lietuvių vakarėlis. Liepos 31 d. ties Vitebsku Tulovos dvare, vaikų prieglaudoje buvo vaikų vakarėlis, Lietuvių Draugijos Vitebsko Skyriaus sutaisytas. Buvo nemaža žiūrėtojų. Mažučiai prieglaudos augintiniai padeklamavo, padainavo ir net suvaidino kelius vaizdelius. Linksma darosi visiems į juos žiūrint, kad ir čia, toli nuo tėvynės, atskirti nuo tėvų (daugumas — našlaičiai), vis delto surado apgynėjų ir augintojų. Daugiausia darbo ir rūpesnio padėjo p. Baltrašunaitė, prieglaudos prižiūrėtoja.

B. G.

SVETUR.

Graikija. Sąjungininkės valstybės pareikalavo iš Graikų vyriausybės, kad leistų anglams ir prancūzams prižiūrėti pašto ir telegrafo, kad išsiųstų priešininkų agentus ir kad nubastų graikų valdinius, sugautus bešnipinėjant. Graikija priėmė visus tuos reikalavimus. Londono laikraščiai praneša, kad visi vokiečiai bei graikai, dirbą valstybei ginti, bus išsiųsti iš Graikijos per 24 val. Vokiečių agitacijos Atenuose vedėjas — Šenkas meginės išbėgti, bet buvęs sugautas ir esąs saugojamas kari ninkų.

KARAS.

Rusų šone. Kelio į Volinės Vladimirą rusai tik per dvi dieni paėmė belaisvių 115 aficerų ir 4514 kareivių, 6 armatas, 35 kulkosvydžius, ir 4 minosvydžius. Kelio į Galiciją rusai paėmė stiprumą, atstūmė priešininką ir paėmė 4500 belaisvių, tarp jų 2000 vokiečių. Karpatuose rusai tebežygiuoja priekin. Rusai paėmė keletą augštumų. Rugpjūčio 22 d. rusų raitininkai susitiko su bulgarų raitininkais ir turėjo susirėmimą. Rusai bulgarus išmušė, vieną tik aficerį paėmė nelaisvėn.

Kaukazo šone. Ognoto apylinkėje rusai tebespaudžia turkus. Turkai palikdami daug nuostolių traukiasi, vietomis viską kelyje naikina, ko nespėjo išvežti. Į vakarus nuo Erzindžano turkai naktimis puola rusus, bet nieko nelaimėja.

Persuose į pietų vakarus nuo Saki-zo rusai eina priekin.

Prancūzų šone. Nežiurint ūkanoto oro ir dažno lietaus, prancūzai jau kelinta diena ties Soma sistematingai

spaudžia vokiečius, užimdami svarbias jų stiprumas. Tik per tris dienas prancūzai paėmė daugiau kaip 7000 belaisvių ir 36 armotas, tarpe jų 28 didžiulius. Prancūzai paėmė visas tas vietas, kurias jie sau pažymėjo. Paimtosios pozicijos labai svarbios. Mušiai eina į šiaurę ir į pietus nuo Somos. Šiaurės pusėje prancūzai gerokai paėję prie priekio, o į pietus atmušė kelis atkaklius vokiečių puolimus. Į šiaurę nuo Somos prancūzai paėmė ant kairiojo šios upės kranto labai svarbų vokiečių punktą. Paėmus čia svarbesnius punktus ir atėmus iš vokiečių visą eilį sustiprintų apkasų, prancūzai galės vokiečius visiškai nustumti nuo kairiojo Somos upės kranto. Prancūzų pasislinkimas svarbus čia dar tuo, kad paėmus kai kuriuos svarbesnius punktus, prancūzai išlygino savo šiaurės ir pietų frontą prie Somos nuo Klerio į Biašą. Tokiu būdu prancūzai priėjo prie didžiojo Paryžiaus-Lilio kelio. Vokiečiai šituo keliu jau nebegalės gauti savo kariuomenės ir reikalingų karui dalykų, nes prancūzų armotų šoviniai lengvai pasieks ir neleis pravažiuoti.

Nors prancūzai ir smarkiai puola vokiečius, bet vis dėlto vokiečių nuostoliai didesni. Prancūzai kiekvieną vokiečių apkasą ima gerai apgalvoję, pirmiausia negu pėstininkus leidus, prancūzų armotos visiškai suardo vokiečių apkasas. Ir po smarkaus armotų šaudymo prancūzai dar nepuola, pirma leidžia žvalgus vokiečių apkasų apžiūrėti. Kada jau apkasai esti suardyti, prancūzai paleidžia vadinamąją audros ugnį visu jos smarkumu, vokiečiai patys bėga iš pirmųjų apkasų ir tuomet prancūzai puola vokiečius. Jeigu dar atsiminti, kad vokiečiai atidavę kokią apkasą dalį, kartais bent penkis ir daugiau kartų puola prancūzus, norėdami atgal atsiimti. Aišku, kad vokiečių nuostoliai didesni negu prancūzų. Atsargus ir taktingas prancūzų kariavimas daug jiems padėjo. Atsargumas, taktika ir sistema, kuria kariauja prancūzai ir laikosi jos kiti sąjungininkai, yra nuopelnas garsaus prancūzų Generalisimuso Žofro.

Anglų šone. Anglai Prancūzuose per šias dienas daug laimėjo. Anglai keliose vietose stuma vokiečius.

Smarkių puolimu anglai paėmė dalį Žensio kaimo ir visą Giljmano kaimą, kuris buvo labai vokiečių sustiprintas. Čia anglai 3000 jardų plotu paėję gilyn 800 jardų. Ties Falfemonu per smarkų mušį anglai paėmė visą eilį apkasų, pasislinko priekiu 1,200 metrų. Nuo Mukės fermos anglai paėmė antrą vokiečių liniją. Kol kas anglai paėmė 1000 belaisvių, jų skaičius eina daugyn. Vokiečiai puola anglus, bet anglai visur vokiečius lengvai atmuša. Vietomis be galo smarkūs mušiai. Bet anglai sulaužo vokiečių atkaklumą ir žygiuoja priekiu. Visa iniciatyva anglų. Daug dar kliudo blogi orai, dažnai liutys ir ukanos. Anglų aeroplanai numušė 3 vokiečių geležinius paukščius ir 4 sugadino.

Italų šone. Kai kuriose vietose austrai puolė italus, bet italai visur atmušė ir padarė austrams didelių nuostolių.

Albanuose italų kariuomenė perėjusi Vojusos upę puolė austrus ir paėmė Kuto kaimą. Kitoje vietoje paėmė Drikarą ir Gridisto kalną. Italai paėmė belaisvių. Albanuose italų kariuomenė daugelyje vietų smarkiai puola austrus ir sistematingai ima vieną po kitos tranšėją.

Balkanuose Bulgarijos armotos smarkiai šaudė serbų apkasas. Pėstininkų mušių nebuvo. Šepsi-Sent-Dzordže sąjungininkai paėmė 500 vagonų valgomųjų dalykų Ties Marošo upe sąjungininkai paėmė belaisvių 7 aficerius ir 620 kareivių.

Afrikoje. Rytų Afrikoje anglai paėmė Dar-es-Salamo miestą. Šis miestas centras ir svarbiausias punktas vokiečių kolonijų Afrikoje.

Graikuose atplaukė dar 12 sąjungininkų karo laivų. Vokiečiai patys prisipažįsta, kad dalykų stovis Graikuose

padaręs labai blogą įspūdį Bulgaruose ir Turkuose.

Graikų padėjimas dabar blogesnis, kaip kariaujančiųjų.

Paskutinės žinios.

Rusų šone. Rygos apylinkėje rusų lakūnas numušė vokiečių aeroplaną. Į šiaurę nuo Dvinsko rusai, perėję Dauguvos (Dvinos) upę, išmušė vokiečius iš apkasų ir paėmė pozicijų dalį. Rusų aeroplanai metė bombų Baranavičių stotinė. Ties Berežanais ir keliu į Galičą generolo Ščerbačovo kariuomenė išmušė austrus iš susistiprinimų ir jau priėjo prie Rajovkos upės, kai kur per upę jau perėjo. Rusų kariuomenė perkirto geležinkelį, kurs eina nuo Galičos-Semikovo-Vodnikovco. Rusų didžiosios ir mažosios armotos šaudė Galičą, miestas dega. Per vieną dieną rusai paėmė belaisvių 45 aficerius ir 5600 kareivių, tarp kurių vokiečių 22 aficerius ir 3000 kareivių, turkų 5 aficeriai ir 685 kareiviai, likusieji austrai. Karpatuose rusai tebeina priekiu.

Kaukazo šone. Į vakarus nuo Erzindano rusai turkų puolimą atmušė. Ognoto apylinkėje rusai tebeina priekiu. Turkai turi didelių nuostolių. Užmušti viršininkasgo-tos divizijos ir 2-jo korpuso vadas, sužeistas viršininkas 2-os divizijos.

Prancūzų šone. Į šiaurę nuo Somos smarkus artilerijos šaudymas. Į pietus nuo Somos prancūzai paėmė bent keliose vietose vokiečių tranšėjų. Ties Berno kaimu prancūzai sumušė vokiečius, ir paėmė dalį šio kaimo. Tarp Šono ir Šiljo prancūzai paėmė naujas vokiečių tranšėjas. Prancūzai paėmė daug belaisvių, bet skaičius jų dar nežinomas. Ant dešiniojo Maaso smarkus artilerijos šaudymas.

Anglų šone. Nakčia anglai paėmė visą Lozo mišką. Anglų didžiosios armotos šaudė vokiečių barakus.

Rumunų šone. Rumunai paėmė Ditro, Djordijo-Ditro ir Oršavo miestelius, paėmė 7 armotas, daug kulkosvaidžių ir maisto dalykų sandėlių.

VAINIKĖLIS skaitymui knyga mokslo metams. Po mokytojų sekcijos Maskvoje priežiūra sutaisė: M. Vasiliauskas, K. Ambrozaitis, V. Arminaitė ir Ig. Statkevičius. 1916 m. Lietuvių Komiteto Maskvoje nukentėjusiems nuo karo aukoms šelpti leidinys. 108+4 ps. 8°. Kaina nepažymėta.

Ištroškusi vadovėlių lietuvių pradedamoji mokykla susilaukė naujos skaitymo knygos. Lyg pasveikindama mažyčius tremtinius „pabėgėlius“ antrasis mokslo metais svetimoje šalyje, Maskvos mokytojų sąjėdė nupynė jiems „Vainikėlį“. Tai nedidelė knygutė, paskirta vaikams, kurie jau „išėjo“ elementorių, ne tik iš paviršiaus daro malonų įspūdį dailiu viršeliu, aiškiu raštu, gražiais paveikslėliais, bet, galima tikėtis, kad ir savo turiniu igys savo mažų skaitytojų prisirišimą. Daug joje idomių, gražių lengva kalba parašytų apsakymėlių, kurių kiekvienas, būdamas liuosas nuo nesveiko sentimentalizmo, žadina vaiko sieloje kokią nors praklinimą mintį; nemaža joje ir gerų eilių, kurių tarpe pirmą vietą užima be abejo Vaičiūčio „Ilgėjimas“, Vanagėlio „Iš tolimos šalies“ ir Maironies „Mūsų tėvynė“.

Viena būtų galima prikišti „Vainikėlio“ pinėjams: ar ne per daug jame vertimų, nes iš 108 knygutės puslapių net 80? Tiesa, versti straipsneliai paįmėti iš geriausių svetimačių (dažniausiai — rusų) chrestomatijų ir vertimas atliktas gerai, vietomis pavyzdinčiai, kaip antai: Br. Kiukytės verstas Puškino „Gaisras“; vis dėlto tiek daug medžiagos iš svetimų šaltinių daro tai, kad knygutei stoka „lietuviškumo“.

Knygutės gale 8 puslapiai pavesti rašybos lavinimuisi. Mes, mokytojai-jos turėturėm ypač karštai pasveikinti ši-

tą skyrių, nes mūsų mokytojai labai stinga rašto darbams vadovėlių. Tik tai gaila, kad šis skyrius „Vainikelyje“ yra labai mažas, truputį nuobodus (pavyzdžiui iš 27 paragrafų 6 yra pavesti skiemenų skirstymui) ir vietomis — drįstu pasakyti — net nepedagogingas, pav. rašinėdami sakinius: „Sesuo pametė raktus. Dėdė nupirko dvarą“ ir t. t. mokiniai privalo pastatyti, kur reikia ašiuks. Mano nuomone, daugiau būtų buvę naudos, jeigu autoriai būtų davę sistematingai surinktos medžiagos nurašinėjimui, sekant pavyzdžiu nors ir Tumimo „Первые шаги“.

Natalija Karosaitė.

LIETUVOS ŪKININKŲ BENDROVĖ reikia atgaivinti ir atgaivinti tuojau, nes jos veikimas bus labai svarbus nukentėjusios nuo karo Lietuvos atgijimui. Dėlto prašome Bendrovės narius atsiųsti ir pranešti savo adresą, taip pat visus kitus, nenarius, prašome suteikti smulkiausių žinių apie tąją Bendrovę: kur yra Bendrovės dokumentai - ar liko Vilniuje, ar išvežti Rusijon; jeigu išvežti, tai kur; kas paskutiniu laiku buvo Valdyboje prieš Vilniaus užėmimą; kur galima gauti tos Bendrovės įstatų, vienu žodžiu, visus, kas žino ką nors apie tąją Bendrovę, prašome kuogreičiausiai ir kuosmulkiausiai pranešti šiuo adresu: Zaviedujuščemu Agronomičeskim Otdielom Centralnago Komiteta Litovskago O-va Agronomu Klimas.

Petrograd. Baskov per. 29. kv. 10.

Reikalingos Vilniaus ir Varšuvos mokslo apskričių pradedamųjų mokyklų patvirtintos programos.

Kultūros ir Švietimo Sekcija prie Lietuvių Draugijos Centro Komiteto prašo mus paskelbti, kad jai būtina reikalinga greitai gauti Vilniaus ir Varšuvos mokslo apygardų patvirtintų pradedamųjų liaudies mokyklų programos su lietuvių kalbos vartojimu ir jos mokymo programa.

Kas jų turi, būtina tegu atsiunčia Kultūros ir Švietimo Sekcijai.

Pranešimai.

I.
Pamaldos su Komunija lietuviams reformatams bus 4 rugsėjo 2 val. diena

Petrograde reformatų bažnyčioje, Morskaja 60.

II.
Del susižinojimo su užimtaja Lietuva.

Tarp kitų savo darbų „Švedų-Lietuvių Komitetas“ skiria daug rūpesnio susižinojimui su Lietuva tremtinių lietuvių Rusijoje. Geriausias ir greičiausias kelias tai buvo paštas, bet vokiečiai užimtasias vietas atitvėrė nuo viso pasaulio, net iš neutralių šalių neįleidžiama ten jokio laiško. Vienok „Švedų-Lietuvių Komitetas“ rūpinosi, kad vokiečių vyriausybė leistų siuntinėti trumpus laiškus pranešimus iš Rusijos užimtojo Lietuvos ir iš ten atgal. Ilgai prašius leidimas buvo gautas. Trumpu laiku, per kovo balandžio mėnesius, buvo persiųsta su viršum du tukstančiai laišku. Tik štai gegužės pradžioje, kai buvo suruošta vėl didelė krūva

laiškų, gauta žinia, kad vokiečiai to darbo dirbti toliau Komitetui nebeleis, ir net didumą paleistų anksčiau laišku grąžino atgal.

Kitas susižinojimo su Lietuva kelias — tai trumpi oficialiniai paklausimai per Ispanų pasiuntinybę apie sveikatą ir stovį pasilikusių užimtosiose vietose Rusijos valdinių. Tie paklausimai daromi tam tikrais nustatytais blankais. Juose jau išspauzdinti klausimai sveikatos, medžiaginio padėjimo, prašoma ieškojamojo žmogaus pranešti savo paskutinįjį adresą ir kitų, svarbesnių, žinių apie save. Į tą blanką belieka tik įrašyti paskutinysai tikras adresas ieškojamojo ir trumpas pranešimas apie save to, kuris ieško. Adrese būtinai reikia nurodyti: jei ieškomasai gyvena mieste — *gatvės vardas ir numeris*, jeigu sodžiuje — *sodžiaus vardas, artimiausias miestelis arba valsčius, visados paštas, apskritis ir gubernija*. Abiejuose atvejuose reikia nurodyti pilnas vardas, *pavardę ir luomas* (valstietis, miestelėnas ar dvarininkas).

Siunčiant laiškus Komitetui, nereikia rašyti jokių prašymų. Jie paprastai esti kuolgiausi, po kelius puslapius ir daro daug gaišto. Nieko daugiau nereikia, kaip aiškiai parašyti ieškojamojo žmogaus adresą, nurodyti savasai ir trumpai pranešti apie save. Pavyzdžiui: „Esu sveikas, tat ir tat man atsitiko“. Galima čia pat pridurti apie visus savuosius, apie gimines. — Jei tik bus tatau padaryta, Komitetas kuogreičiausiai atliks savo uždavinį.

Visi vardai — žmonių ir vietų — turi būti rašomi *lietuviškai*.

Atsakymui duoti reikia pridėti pašto markių už 20 kap.

Atsakymai iš Lietuvos atiena negreita. Greičiausiai tik per pusantro ar du mėnesius. Taigi šitas kelias nėra toks patogus, kaip paštas, bet užtat jis yra tikras. Ispanų vyriausybė daboja rusų valdinių reikalus, ir vokiečiai negali jiems to kliudyti.

„Švedų-Lietuvių Komitetas“ tačiau rūpinasi išgauti antrą kartą leidimą laiškam siuntinėti ir tikisi, kad tai pavyks. Šiuo gi tarpu jis tegali daryti minėtuosius trumpus paklausimus.

Šv.-L. Komiteto vardu
Jonas Aukštuolis.

Adresas: Svensk-litauiska kommiteten, postbox 397, Stockholm.
Stokholmas
19—VIII—1916.

Redaktorius L. Noreika.
Leidėjas Martynas Včas.

Antanas Stravinskas,
gyvenantis Amerikoje 530 Wood. Str.
Scranton Pa, U. S. A.
Ieškau savo žmonos Mortos ir tėvų Stravinskų iš Pakiauliškio kaimo, Klebiškio valsč., Marijampolės aps. Suvalkų gubernijos.

1960—3

EMILIJA GIEDRINAITĖ Kauno gub., Podglietiečių (2) sod., Panevėžio aps., Pabiržių par. ieško motinos DOMICELES, sesers Onos ir brolių Juozo bei Rapolo. Петроградъ. Гороховая ул. д. № 23 кв. 16.

1913—1

PRANAS JONAITIS iš Seduvos, Šiaulių aps., ieškau giminių ir pažįstamų. Петроградъ, Нарв. застав. Ушаковская ул. 18 кв. 1.

1914—2

Kareivis POVILAS ALMANAUSKIS Kauno g., Raseinių aps., Švieskinių valsč., Lidakių kaimo, ieškau giminių ir pažįstamų. Петроградъ, Кронверкскій пр. № 52/22, 2 Комендантское управ. Павлу Альмановскому.

1915—1

Farmaceutai ir drogistai,

gyvenusieji ir žadantieji vėl apsigyventi po karo Lietuvoje, kreipkitės šiuo reikalu:

Аптекарю ГЕРДВИЛИСУ, ст. Глушково, Курской губ.

1134—1

LEONORA SASNAUSKIENĖ iš Kelmės m., ieškau savo vyro brolio sūnaus Juozo Sasnauskio 13 m. giminių ir pažįstamų.

Порховъ, Псковской губ. Литовский Комитетъ.

1879—1

RUZGYTĖ ONA iš Lekėčių kaimo, Naumiesčio apskr., Suvalkų. gub., ieško giminių ir pažįstamų. Ярославль, Никитская 57 кв. 2.

1904—3

RIMŠEVIČIUS JONAS, ieško brolių: Antano, Prano, Stepono ir Kazimiero. Giminių: Prano, Balėslovo, Elenos, Agnės ir Marcelios Panielių. Пермь, Вознесенская 131 кв. 5.

1932—1

LENKAUSKAITĖ ONA iš Naujėnos kaimo, Liudvinavo par., Kalvarijos aps., Suv. gub., ieškau brolio Mateušo. Воронежъ, Литовский Комитетъ.

1933—1

GABRIOTĖ MIKALINA iš Naujėnos kaimo, Liudvinavo parapijos, Kalvar. aps., Suvalkų gub., ieškau brolio Felikso ir sesers Onos. Воронежъ гub., Литовский Комитетъ.

1934—1

JONAS ZLOMSKAS iš Juodkonių dvaro, Naumiesčio par., Panev. aps., Kauno gub., ieškau Kazės Gnizinskių. Воронежъ гub., прачечная Городской Управы. Ивану Заломскому.

1935—1

KATILIENĖ MAGDALENA iš Tarpučių, Marijamp. aps., Suv. gub., ieškau dukters Julijonos Stankevičienės, Mateušo ir Marijonos Jodzevičienės iš Adomiškių, Gižų parapijos. Воронежъ гub., Вознесенский пер. № 2.

1936—1

ALEKSA ANTANAS iš Pasernių, Seirijų valsč., Suvalkų gub., ieškau tėvų, žmonos Onos ir pažįstamų bei giminių. Воронежъ гub., Большая Гусиновка, домъ Петрина № 31. Алексо Антону.

1937—2

GERIKAS TADEUŠAS iš Kauno gub., Šiaulių aps., Viekšnių par., Dargių kaimo, ieško giminių ir pažįstamų. Ярославль, 210 пбх. зап. полкъ, 15 рота, 1 взводъ.

1903—4

ANDREJAUSKIS JONAS iš Kauno gub., Zarasų aps., Rokiškio par., Radutų miestelio, ieško žmonos Veronikos. Ярославль, Б. Рождественская № 43 кв. 5.

1910—3

MARIJONA REKLAITIENĖ iš Lykiškio, Alytaus par., ieško dukters Dominikos Mažeikiūtės. Ярославль, Романовская 44, Литовский Комитетъ.

1911—3

LEOKADIJA JORONAITĖ Kauno gub., Zarasų aps., Pandėlio valsč., ieškau tėvų Surevičių, sesers Vincentinos su vyru, giminių ir pažįstamų. Петроградъ, 9-я рота № 13 кв. 20. Леокадия Юренасъ.

1928—1

DOMICELĖ NORECKIOTĖ Kauno gub., Ukmerg. aps., Viešintų par., ieškau motinos Uršulos Gričionienės, sesers Veronikos, brolio Kazimiero, giminių ir pažįstamų. Петроградъ, 9-я рота № 13 кв. 20.

1929—1

JONAS PIKŠILINGIS Suvalkų gub., Naumiesčio aps., Sintautų par., prašau giminių bei pažįstamų atsiliepti: Петроградъ, Шпалерная ул. Кавалерийский полкъ. И. Пикшилингису. Prašau Amerikos laikraščių atspausdinti.

1930—1

MARIJONA BARTUŠEVIČIUKĖ iš Pakalniškių kaimo, Augštosios Panemunės valsč., Suvalkų gub., ieškau tėvų Jurgio ir Gendrutos, brolių: Kazimiero, Antano, Juozo ir seserų Juzės ir Jevos ir tetos Rožės Ašmenskienės. Петроградъ, Тургеневский пр. 6 кв. 21.

1931—2

ANTANAS DABKEVIČIUS Kauno gub., Ukmerg. aps., Anykščių miestelio, ieškau tėvų Antano ir Adolfinos Dabkevičių, seserų ir pažįstamų. Юзовка, Екатеринославской гub., Ларинская стор. 6 линия 48.

1945—1

ONA BILVINIUKĖ ieško sesers Jevos ir dukters Marcelės Bilviniukų iš Baisogalos. Дисна, Виленской гub. домъ Михаила Фурса.

1946—3

STNISLOVA JAKOBAITYTĖ (o gal Jakubaitienė?) iš Šiaulių, Kauno gub., ieškau seserų: Pranciškos Irgutavičienės ir Prakaičienės Julijonos iš Pakarės par., Vaikšniagalkos sod., ir pažįstamų. Гомель, Почтовая № 13.

1948—1

PETRAS SAMUOLIS, kareivis, ieškau savo sesers Uršulos ir Karusės (Karalinos) Samuolaičių, prašau atsiliepti ir giminių bei pažįstamų. Действующая армия, 3 корпусъ поч. ст. № 5, 3 Мортирн. Артиллер. порков, дивизионъ, 1 паркъ.

1949—1

Reikalingi darbininkai ir darbininkės.

Darbas nuolatinis ir gerai mokamas.

Kreipties: V. Lisnerio fabrikon, Lifflandijos g-vė № 6. Tramv. № 19.

Užsirašyti galima rytais ligi 11 val.

1840—3

Pranciškus Vailokaitis,

Maskvos universiteto studentas labai reikalingas. Kas žino dabartinį jo adresą, prašome pranešti „VADO“ redakcijai. Петроград, Lermontovskij prosp. № 10 „Vadas“.

1932—4

ŠPERIS JUOZAS iš Saločių par., Gudiškių kaimo Kauno gub., ieško Marijonos Dževeckaitės, giminių ir pažįstamų. Воронежъ гub., Б. Дворянская д. № 32.

1902—1

BALANDAITĖ KASTANCIJA iš Virbaliaus m. Suvalkų gub., ieškau Onos Bradukienės iš Kivių kaimo, Alvito par. Воронежъ гub., Большая Девиченская, уголь Халютинской № 1.

1903—1

BRAKAUSKIENĖ KATRĖ iš Asarmuišos dvaro, Prudmuišės vals., Ilukstos aps., Kuršo gub., ieško giminių ir pažįstamų. Ярославль, Петровская 42 кв. 3.

1908-a—2

IGNAS PAKALNIS iš Kauno gub., Ukmergės aps., Utenos vals., Narvaišių kaimo, ieško tėvų, giminių ir pažįstamų. Ярославль, баракы для бѣженцевъ у Романовской заставы № 22.

1905—1

ADOMAS KLAUDA iš Kauno gub., Telšių ap., Platelių par., Agtautų kaimo, ieškau giminių ir pažįstamų. Ярославль, баракы для бѣженцевъ у Романовской заставы № 22.

1906—1

SAVICKIENĖ KAROLINA iš Razališkio Kauno gub., Panevėžio aps., Biržų val., ieškau sūnaus Jono 14 m. Prašau žinančių pranešti. Adresas: Ярославль, Овинная ул. № 51 кв. 20.

1907—1

JUOZAS GRĮŽAUSKAS iš Kauno gub., Panevėžio aps., Biržų vals., ieškau sūnaus Petro 14 m. gyvenusio Kurše. Prašau žinančių pranešti: Ярославль, Б. Федоровская № 94 кв. 3.

1908—1

P. PRANAITIS, kareivis, ieškau tėvų, pažįstamų ir giminių iš Suvalkų gub., Naumiesčio aps., Tamošbūdžio valsč. Казань, 8-я рота, 240-ой п. зап. полкъ. П. Пранайтису.

1878—1

VERONIKA MISEVIČIOTĖ iš Čelkių, Kauno gub., Baisogalos par., ieškau savo brolių: Jono, tarnavusio Vindavos tamožėje ir Petro, kuris dabar gyvena Amerikoje, Baltimorėje. Meldžiui atsiliepti, ar kas žino jų antrašius man pranešti. Орель, Воскресенская ул. 28. Провизору Вайткунасу.

1808—2

ONA AIMUTIENĖ iš Baručišės sod., Kauno gub., ieško dukters Antaninos 14 m. Adresas: Тула, Миллионная ул. д. Афанасьева.

1833—1

MAGDALENA VILKIENĖ iš Kalvarijos m. Suvalkų gub., dabar gyvena Mogileve. Prašau giminių ir pažįstamų čia ir Amerikoje atsiliepti. Могилевъ Н. Днѣпръ Литовский Комитетъ.

1897—1

JONAS DARAČIUS, iš Mažeikių, ieškau savo žmonos Petronėlės Daračienės 40 m. Žinančių prašau pranešti: Порховъ, Псковской гub. Литовский Комитетъ.

1880—1

MARIJONA KULIKAUSKIENĖ iš Mintaujos ieškau dukters Barboros 13 m. Порховъ, Псковской луб. Литовский Комитетъ.

1881—1

Kunigas TIRONKA, Liesikų kamendorius, arsigyveno Orenburge. Ten pat gyvena Petras Grigas. Adresas: Гор. Оренбургъ, Р.-К. костель.

1817—1

BARBORA JANAUSKAITĖ iš Plungės m. Telšių aps., Kauno gub., ieškau tetos Butkevičienės ir brolio Petro. Тула, Мотжинская ул. Литовский Комитетъ.

1668—1

URŠULĖ KRAKAITIENĖ Alvito par., Vilkauskio aps., Suvalkų gub., ieškau savo vyro Kazimiero Krakaičio. Гор. Оренбургъ, Р.-К. костель кс. Туронку, пер. У. Кракайтису.

1816—3

Viešpaties Jėzaus nukryžiuoto

pašventinti katalikiški lietuviški sieniniai paveikslai, Mogiliavo Archidiecezijos leisti APROBUOTI šių metų rugpjūčio 5 d.

Paveikslo didumas 22—X—14 colių.

Kaina be nusiuntimo 40 kap., imant šimtais skaitoma pigiau.

Kreipties: A. DUNDZILA.

Петроградъ, Сеперный пер. 9—9.

Paveikslas be spalvų — Viešpaties Jėzaus Kryžius ant balto gero popieriaus, lietuviškais ornamentais pagražintas. Kryžiaus šalimis paveikslo vidury Motinos šv. paveikslėliai (dešinėje Aušros vartų). Prie žemutinio kryžiaus galo žymiųjų Lietuvos vietų vaizdai: dešinėje Vilnius su Gedimino kalnu, kairėje Kauno katedra. Žemiau vaizdų šalms dengia žemutinį kryžiaus galą, o Lietuvos Vytis skiria į dvi dali stambų parašą: „Nuo karo, bado ugnies ir maro, gelbėk mus Viešpatie!“

1950—3

Tinkamiausias lietuviams laikraštis yra „DARBININKAS“.

„Darbininkas“ eina antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais.

„Darbininkas“ duoda daug žinių iš darbo lauko, apie unijas, apie darbininkų judėjimą.

„Darbininkas“ duoda daug straipsnių, naudingų darbininkams pasiskaitymų, pačių darbininkų rašytų.

„Darbininkas“ praneša svarbiausius nuotykius visame pasaulyje, įdomiausias žinias ir įdomiausius atsitikimus.

„Darbininkas“ visados spausdina smagių, gražių eilių, dailių vaizdėlių ir apysakėlių.

„Darbininkas“ visados turi viso to, kas darbininkui svarbu, naudinga, įdomu ir suprantama.

„Darbininkas“ nuolatos leidžia knygėlių, kurios dailumu, gražumu, turiningumu, pigumu pralenkia visus kitus leidinius.

Skaitykite ir platinkite „DARBININKA“ ir jo leidinius.

PRENUMERATOS KAINA: tris kartus savaitėje metams 3 dol.; pusmečiui 1 dol. 50 cen.; vieną kartą savaitėje, užsisakant tik šeštadieninius 8 pusl. numerius, metams 1 dol. 50 c., pusmečiui 75 c.

Adresas:

„DARBININKAS“

242 W. Broadway, So Boston Mass.

Ieškau advakato KAZIMIERO VENCLAUSKIO iš Šiaulių. Prašau šiauliečių mažiekiečių giminių ir pažįstamų pranešti man savo adresus ir apie likimą advokato K. Venclauskio t. y. ar jisai liko Lietuvoje ar čia yra išvažiavęs. Adr.: Гор. Ревель, ст. Суронь-Мокъ 16-й уч. Казимиру К. Андрияйтису.

1947—1

Antanina Šlapikytė iš Medeikių, ieško Marės Pavalkytės, Biržų mokyklos mokinės 4 klasės, ir Dergelienės, taip pat iš Biržų. Kas apie jas žino, prašau pranešti:

МОСКВА, Красносельская улица, Домовая Контора, домъ Содомова, Антонинъ Шлапикасъ.

1958—3

IGNAS MARKONAS iš subačiaus par., Ukmergės aps., ieškau draugų ir pažįstamų. Действующая армия, 3-ий Корпусъ поч. ст. № 5, 3-ий Март. Арт. порков. дивизионъ 1 паркъ.

1956—1

ADOMAS MAGYLAITIS Kuršo gub., Ilukstos aps., Vaskavos dvaro, ieškau giminių ir pažįstamų. Юзовка, Екатеринославской гub. 13 Линия № 53.

1959—2

Kareivis JURGIS LUKŠA Kauno gub., Miedziškių par., Kuncigalių sod., ieškau giminių ir pažįstamų. Петроградъ, Главный Артил. полигонъ.

1921—2

Kareivis PETRAS JURGUTIS ieškau švogerio Kastantino Žutautos kareivio Kauno gub., Raseinių aps., Kapstatų kaimo, Indrijav par. Петроградъ, Шпалерная 38/2 кв. 4 Петру Юргутису.

1916—2

SAMSONIOTĖ MAGDELENA (Bacevičienė) Suvalkų gub., Kalvarijos aps., dabar gyvena Anglijoje, ieško brolių Jono ir Juozo Somsonų. Sesers Katrinos su vyru Simonavičium iš Drenčialaukos kaimo. Ksaverо Kupčinsko iš Kalvarijos dvaro, giminių ir pažįstamų. Петроградъ, Смоленская 11, А. Ambrozevičiui.

1917—1

ONA ČINSKAITĖ (Činskus) iš Kauno gub., Rokiškio par., Rinkos sod., ieškau tėvėlių, seserų Nastazijos ir Zofijos. 11-я рота № 15 кв. 28. Литовский Комитетъ. Аннѣ Чинской.

1918—1

MARIJONA ALEKSANDRAVIČAITĖ iš Pedikių kaimo, Krosnos par., Kalvarijos aps., Suvalkų gub., ieškau giminių ir pažįstamų. Петроградъ, Заротная № 30 кв. 9.

1919—1

Anykštietis JONAS JUSTINAVIČIUS, ieškau brolio, giminių ir pažįstamų. Действующая армия 3 стр. дивиз. 9 стр. паркъ прап. Юстиновичу.

1920—1

Geriausia vieta pinigams karo metu „Brolių Vailokaičių ir B-vės“ Draugija.

PINIGAI TIKRI: visu karo metu Draugija nesustabdė pinigų išmokėjimo.

NUOŠIMČIAI GERI: pasidėjusiems metams — 5 rub. nuo šimto, pareikalavimui — 4 rub.

PARANKU PASIDĖTI ir LENGVA ATSIIMTI: pinigus atsiųsti ir gauti atgal galima paštu.

Adresas: Петроградъ, Лермонтовскій просп. № 10.

T-vу „Бр. Вайлокайтисъ и К-о.“

1688—s.